

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 Hämeenlinna

3/5/2018

135/00/2018

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: HE 31/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa viitteen asiassa.

Oikeusrekisterikeskuksen näkemyksen mukaan tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolaki yleislakina on omiaan yhdenmukaistamaan toimivaltaisissa viranomaisissa direktiivin soveltamisalalla tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä ja helpottamaan tiedonvaihtoa toimivaltaisten viranomaisten välillä. Kaikesta soveltamisalalla tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ei ole olemassa omia erityissäännöksiään, joten ehdotettu yleissäännös tulisi näissä tapauksissa noudatettavaksi.

Oikeusrekisterikeskuksen henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset ja niihin tehtävät muutokset

Samassa yhteydessä tultaisiin muuttamaan liitelakeina Oikeusrekisterikeskuksen direktiivin soveltamisalalla olevaa henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä¹. Liitelakien osalta Oikeusrekisterikeskuksella ei ole huomautettavaa.

Tietojärjestelmämuutokset

Esityksellä olisi merkittäviä vaikutuksia Oikeusrekisterikeskuksen henkilörekistereihin ja tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmäkustannuksia syntyisi esimerkiksi esityksen mukaisesta lokitusvelvollisuudesta ja korkeammista tietoturva vaatimuksista. Vaikka suurimmalta osin tietojärjestelmät nykytilassaan vastaavat esityksen vaatimuksia, Oikeusrekisterikeskus pitää välttämättömänä esityksen 63 §:n mukaista kansallista siirtymäsäännöstä, jonka mukaan tietojärjestelmät voidaan saattaa ehdotetun lain 19 §:n mukaiseksi 6.5.2023 mennessä.

¹ rikosrekisterilaki (770/1993), laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (214/2012), laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (372/2010) ja laki sikon täytäntöönpanosta (672/2002)

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

3/5/2018

135/00/2018

Tietosuojavastaavan tehtävät

Tietosuojadirektiivin 32 artiklan 1. kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että rekisterinpitäjä nimittää tietosuojavastaavan. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tuomioistuimet ja muut riippumattomat oikeusviranomaiset tästä velvoitteesta näiden hoitaessa lainkäyttötehtäviään.

Lakiehdotuksen 40 § sisältää tiedot tietosuojavastaavan tehtävistä. 40.2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tietosuojavastaavan tehtävät eivät ulotu tuomioistuinten lainkäyttötoimintaan eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen laillisuusvalvontaan.

Oikeusrekisterikeskuksen tulkin mukaan pykälän sanamuotoa tulisi tarkastaa, koska direktiivin 32 artiklan tarkoituksena on suojata lainkäyttötehtävien riippumattomuus. Näin ollen tietosuojavastaavan valvonnan ja ohjeistuksen ei tulisi ulottua valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn näiden hoitaessa lainkäyttötehtäviään.

Tietojen siirto kolmansiin maihin kansainvälisten sopimusvelvoitteiden nojalla

Oikeusrekisterikeskus on toimivaltainen viranomaisen luovuttamaan rikosrekisteritietoja kolmansiin maihin kansainvälisissä rikosoikeusaputilanteissa² sekä rikosoikeusapua koskevan yleissopimuksen³ 22 artiklan nojalla.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivin 61 artiklan mukaan henkilötietojen siirtoa kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille edellyttävät kansainväliset sopimukset, joita jäsenvaltiot ovat tehneet ennen 6 päivää toukokuuta 2016 ja jotka ovat unionissa kyseisenä päivänä voimassa olleen oikeuden mukaisia, ovat edelleen voimassa, kunnes niitä muutetaan tai ne korvataan tai kumotaan.

Henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille säädettäisiin 7 luvussa. Lakiesityksestä tai perusteluteksteistä ei käy selväksi, mikä on voimassa olevan, sitovan kansainvälisen sopimuksen suhde nyt ehdotettuihin säännöksiin, jos maa, johon tietoja siirretään tai sopimus, jonka nojalla siirto tapahtuu, ei täytä esityksen 7 luvun vaatimuksia. Tilannetta omiaan olisi selkeyttämään se, että hallinnonalan monenväliset ja kahdenväliset sopimukset käytäisiin asiantuntijatyönä läpi ja arvioitaisiin mitä niistä on mahdollista edelleen noudattaa täysimääräisesti vai onko tietojen luovuttamista kolmansiin maihin syytä rajoittaa uusien tietosuojasäännösten perusteella.

² Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/1994) 24 §

³ Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 30/1981) 22 art